

در طول تاریخ، کسانی بوده‌اند که کمال و ارزش خود را در بی‌توجهی به دنیا و استفاده نکردن از امکانات دانسته‌اند و گمان می‌کردند خداوند نیز از کار آنها راضی است. آنان بر این تصور بودند افرادی که برای زندگی بهتر و استفاده از امکانات خدادادی تلاش می‌کنند، افرادی دنیا طلب و گمراه‌اند.

در برابر این گروه، عده دیگری هستند که وقتی از راه حلال مالی را به دست می‌آورند، حق خود می‌دانند هر اندازه و هر طور که دلشان خواست از اموالشان استفاده کنند؛ آنان از کار خود این‌گونه دفاع می‌کنند که «پول برای خرج کردن است» و «خدا آفریده است که استفاده کنیم» و «دارندگی و برازندگی».

به نظر شما دیدگاه کدام گروه صحیح است؟ آیا راه دیگری به غیر از دو راه فوق وجود دارد؟ دیدگاه هر دو گروه اشتباه است.

بهترین راه استفاده صحیح و به اندازه از نعمتهای الهی است.

۱- قرآن کریم به کسانی که بی دلیل خود را از نعمتهای الهی محروم می کنند چه می فرماید؟

۲- قرآن کریم درباره ی روش مصرف کردن چه می فرماید؟

راه کدام است؟

خداوند مهربان ما را آفریده است تا با زندگی در دنیا و انجام کارهای نیک، به سعادت و خوشبختی برسیم. اگر رسیدن به رستگاری دنیا و آخرت بدون استفاده از نعمتهای الهی امکان پذیر بود، پس نیازی هم به آفرینش آنها نبود. از این رو، قرآن کریم با توبیخ کسانی که بی دلیل خود را از نعمتهای الهی محروم کرده اند، می فرماید :

بگو : چه کسی زینت های الهی را

که برای بندگان خود آفریده،

و روزی های پاکیزه را حرام کرده است؟

۱) قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ

الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ

وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ

به این ترتیب، روشن می شود دیدگاه گروه نخست، مورد تأیید دین الهی نیست.

آیه زیر را تلاوت کنید و در معنای آن بیندیشید:

بخورید و بیاشامید،

ولی اسراف نکنید،

زیرا خداوند اسراف کنندگان را دوست ندارد.

۲) وَ كُلُوا وَ اشْرَبُوا

وَ لَا تُسْرِفُوا

إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

حال به نظر شما با توجه به این آیه، دیدگاه و رفتار گروه دوم تا چه حد مورد تأیید خداوند است؟
تا اندازه ای که در آن اسراف نباشد.

اسراف

کسی که :

– لامب اتاق را روشن رها می کند و از اتاق خارج می شود؛

– بیش از نیاز بدنش غذا می خورد؛

– وسایل قابل استفاده خانه را به بهانه اینکه دیگر کهنه شده اند دور می ریزد؛

– با لوازم التحریر ساده می تواند نیازهای نوشتاری اش را برطرف کند، ولی از لوازم گران قیمت

استفاده می کند؛

ادامه جواب ۱

۲. سوره اعراف، آیه ۳۱

۱. سوره اعراف، آیه ۳۲

جواب ۱

— برای چشم و هم‌چشمی با دیگران وسایلی را می‌خرد که واقعاً نیازی به آنها ندارد.
 همه این افراد گرفتار اسراف هستند. (اسراف به معنای زیاده‌روی در مصرف است که از گناهان بزرگ است و عذاب الهی را در پی دارد) ۳

در هریک از موارد زیر رفتارهای صحیح و غیر صحیح را بیان کنید.

رفتارهای اسراف آمیز	رفتارهای صحیح	
<p>۱- جشن عروسی، رادرباغ و تالارهای مجلل ... برگزاری کردن: .. ۲- با اینکه خودروی سالم و مناسبی در اختیار دارند، خودروی گرانیگیتی را برای جشن کرایه می‌کنند. ۳- .. ..</p>	<p>۱- خانه مناسبی در فامیل وجود دارد، مراسم در آنجا برگزار می‌شود. ۲- استفاده از خودروی شخصی یا... ... دوستان و آشنایان... ۳- .. ..</p>	<p>برگزاری جشن ازدواج</p>
<p>۱- .. .. ۲- استفاده از لوازم التحریر سال گذشته را با وجود قابل استفاده بودن دور می‌ریزند. ۳- عادت به اینکه هر سال کیف جدیدی بخرد. ..</p>	<p>۱- .. .. ۲- استفاده از لوازم التحریر سال گذشته و مواظبت از آنها ۳- کیف مدرسه سال گذشته سالم و قابل استفاده است امسال کیف جدید نمی‌خرند.</p>	<p>خرید کیف و لوازم التحریر و وسایل مدرسه</p>
<p>۱- بیش از نیاز و برای چشم و هم‌چشمی وسیله خریدن... ۲- فقط به دنبال خرید وسیله‌ای هستند که در خانه بستگان دیده‌اند. ۳- .. ..</p>	<p>۱- بیش از حد نیاز وسیله‌ای نمی‌خرند. ۲- با توجه به نیازهای خانه خود وسیله می‌خرند. ۳- .. ..</p>	<p>خرید وسایل منزل</p>

۴- مصرف گرایی را تعریف کنید؟ یعنی میل دائمی به خرید بیشتر کالاها و اجناس

۵- کسانی که معمولاً اهل مصرف گرایی هستند در پاسخ به این سوال که چرا این جنس را خریده ای چه می گویند؟

مصرف گرایی

یکی از نمونه های اسراف، مصرف گرایی است. مصرف گرایی یعنی میل دائمی به خرید بیشتر و بیشتر کالاها و اجناس! شاید شما هم با افرادی برخورد کرده باشید که وقتی از آنها می پرسیم «چرا این کالا را خریده اید؟» در جواب چنین پاسخ هایی را می دهند:

۵) - چون حراج کرده بودند و ارزان بود خریدم، هر چند لازم نداشتم!

- اینها الآن «مُد» شده است!

- دوستان گفتند خیلی به من می آید!

- می گویند چند وقت دیگر گران می شود.

- اگر مقداری هم اضافه در خانه داشته باشیم به جایی بر نمی خورد!

- همه فامیل یکی از اینها خریده اند! و... ۵

این گونه پاسخ ها نشان می دهد که خریدار در هنگام خرید، واقعاً به آن کالا نیازی نداشته و تحت تأثیر دیگران تصمیم به خرید آن گرفته است.

حالا واقعاً چه اشکالی دارد چیزی را بیش از نیازمان خریداری کنیم؟ **جواب ۲ خودت را امتحان کن ص ۷۹**

اگر خانواده ای دو برابر مقدار همیشگی مواد خوراکی خرید کند، یا باید تمام آن را تا خراب نشده مصرف کند - که نتیجه اش پرخوری، افزایش وزن و بیماری های مختلف است - یا اینکه مقدار اضافی را دور بریزد که این هم اسراف و هدر دادن نعمت های الهی است و فقر و محرومیت را به دنبال دارد. از نظر اجتماعی نیز خرید بیش از نیاز کالا، موجب کمیاب شدن آن می شود. کمیاب شدن کالا، قیمت آن را افزایش می دهد. به این ترتیب با رشد مصرف گرایی، کالاها هر روز گران تر می شود و توانایی خرید مردم کاهش می یابد.

علاوه بر این، مصرف گرایی موجب وابستگی به کشورهای بیگانه نیز می شود؛ چرا که چاره ای جز واردات دائمی کالاها از کشورهای دیگر باقی نخواهد ماند و اگر ملتی به دیگران وابسته شود چاره ای جز پذیرش خواسته های آنها نخواهد داشت. **جواب ۳ خودت را امتحان کن ص ۷۹**

راه درمان مصرف گرایی ۶- راه های درمان مصرف گرایی را بنویسید؟

با توجه به نتایج ناپسند مصرف زدگی و اسراف، عاقلانه ترین راه این است که:

۶) ۱- در انتخاب اجناس به تجربه خود و اطرافیان بیشتر از آگهی های تبلیغاتی اعتماد داشته باشیم.

۲- به شایعاتی که درباره گران شدن یک کالا در آینده می شنویم توجه نکنیم.

ادامه ۶

۷- چرا جوانان و نوجوانان از مدها تاثیر بیشتری می پذیرند؟ به دلیل تنوع طلبی و نوگرایی که از ویژگیهای سنی آنان است.

- ۳- بدانیم که خرید اجناس گران قیمت هرگز بر ارزش و شخصیت انسان نمی افزاید.
- ۴- توجه داشته باشیم «مد»هایی که با زرق و برق فراوان خودشان را به جامعه تحمیل می کنند، خیلی زود از بین می روند و جایشان را به مدهای دیگر می دهند. پس زندگی خود را براساس این الگوهای متزلزل بنا نکنیم. ۶

شما نیز با کمک هم گروهی های خود، برخی از راهکارهای مقابله با مصرف گرایی را بیان کنید. وسایل سالم را دور نیندازیم - به شایعات گرانی توجه نکنیم - به اندازه نیاز واقعی خرید کردن -

مد گرایی

شرکت های بزرگ، برای اینکه هر روز فروش خود را بیشتر و بیشتر کنند، با استفاده از انواع تبلیغات روانی^۱ چنین وانمود می کنند که کالای آنها ویژه است و اگر شما آن را نداشته باشید از جامعه عقب مانده اید! این تبلیغات سبب می شود بسیاری احساس کنند واقعاً در زندگی خود آن کالا را کم دارند و چاره ای جز خرید آن نیست. اما هنوز مدت زیادی از خرید نگذشته است که کالای دیگری جای آن را می گیرد و تبلیغات بر خرید کالای جدید متمرکز می شود. به این ترتیب، مردم در رقابتی که هیچ گاه پایان نمی پذیرد باید به دنبال کالای جدید و جدیدتر باشند و حتی برای تهیه پول آن، به دنبال قرض و وام می روند.

اصلی ترین شیگرد این شرکت های بزرگ برای جذب مخاطبان (مد سازی) است. مدها الگوهای هستند که با روش های گوناگون مردم را متقاعد می کنند تا مانند آنها رفتار کنند.

مُدسازها معمولاً این الگوها را از میان ورزشکاران، هنرپیشگان و شخصیت های مشهور انتخاب می کنند و از آنان می خواهند تبلیغ کننده کالای آنها شوند. آنان به مردم چنین القا می کنند که اگر شما هم می خواهید مانند این افراد مورد توجه دیگران باشید، باید از کالایی که آنها تبلیغ می کنند، استفاده کنید. نکته مهم این است که نوجوانان و جوانان به دلیل تنوع طلبی و نوگرایی - که از ویژگی های دوران سنی آنهاست - در مواجهه با مدها تأثیرپذیری بیشتری نسبت به سایر اقشار جامعه از خود نشان می دهند.

۱. تابلوهای بزرگ تبلیغاتی که در خیابان ها، بزرگراه ها و جاده های بیرون از شهر نصب شده اند، آگهی های متعدد روزنامه ای، پیام های رُشمار تلویزیونی و حتی پیامک های تبلیغاتی که به تلفن های همراه ارسال می شود به راحتی این فضا را ایجاد می کنند.

۷) مدگرایی علاوه بر آسیب‌های اقتصادی که بر جامعه وارد می‌کند، پایه‌های فرهنگی جامعه را نیز سست می‌کند؛ چرا که این الگوها در تعارض کامل با فرهنگ و تمدن کشورهای اسلامی قرار دارند و روشی که برای زندگی معرفی می‌کنند، برخلاف توصیه‌های ادیان الهی است. تقلید از این الگوهای وارداتی که به فرهنگ‌های بیگانه تعلق دارند، رفته رفته سلیقه و طرز فکر انسان مسلمان را تغییر می‌دهد و او را به دنباله‌روی کورکورانه از فرهنگ بیگانه سوق می‌دهد. این از خود بیگانگی را می‌توان در پوشش و نوع زندگی برخی افراد در جامعه خودمان نیز مشاهده کرد؛ افرادی که نمی‌دانند نوشته‌ای که روی پیراهن آنها نقش بسته چه معنایی دارد یا از پیام نوع آرایشی که به آن علاقه‌مندند هیچ اطلاعی ندارند و تنها به این دلیل که «مُد است» آن را انتخاب کرده‌اند. ۷

به کمک هم‌گروهی‌های خود نمونه‌هایی از تقلیدهای ناآگاهانه از مدهای بیگانه را که در جامعه امروز ما رواج دارد بیان کنید. به نظر شما این گونه تقلیدها چه تأثیری بر روی شخصیت و رفتار فرد می‌گذارد؟

- ۱- پنج نمونه از رفتارهای اسراف‌آمیز را که در جامعه رواج بیشتری دارد بنویسید.
  - ۲- مصرف‌گرایی چه زیان‌های فردی و اجتماعی به دنبال دارد؟
  - ۳- توضیح دهید اسراف و مصرف‌زدگی چگونه یک جامعه را به وابستگی می‌کشاند.
  - ۴- روش صحیح مصرف از نظر اسلام چیست؟
- از نعمتهای الهی به اندازه و مقداری که نیاز هست به دور از اسراف و مصرف‌زدگی استفاده کنیم.

پیشنهاد

داستان یا خاطره‌ای را از روش زندگی شخصیت‌های بزرگ دینی در برهیز از اسراف بنویسید و برای دوستانتان در کلاس بخوانید.

الهی

خدایا،

توفیق ده تا میانروی را در زندگی پاس دارم،
و اسراف و تبذیر را واگذارم.

خدایا،

به من کمک کن تا از هر آنچه روزی من ساختهای،
به اندازه مصرف کنم.

ثروت و مال را در حد نیاز، نگه دارم،
و پیش از آن را در راه تو اتفاق کنم.
و آن را برای روز نیازم در آخرت پیش فرستم.

خدایا،

مرا بازدار از اینکه
ناآگاهانه از سبک زندگی دیگران تقلید کنم؛
و لباسی بپوشم که تو نمی پسندی؛
و چیزی را بخرم که به آن نیاز ندارم.

